

S Z A V A L Ó K A R

Gyököcssy Endre:

Lesz még országunk...

című költeményét szavalókarra átírta: Vicsay Lajos.

A szavalókarról. Ünnepek leghatásosabb száma ma a szavalókórus. Nem új dolog, csak feledésbe ment, s mostani alkalmazása vált időszerűvé. Hatása szinte leírhatatlan, előkészítése nem okoz keresztülvihetetlen nehézségeket, így hát nem lesz időszerűtlen, ha vele foglalkozunk. Ezt a szavalókart március 15-re, vagy az évvégi tornaversenyekre szántuk. Hogy most közöljük, annak az a magyarázata, hogy a gondos előkészítésnek bizony hónapokkal meg kell előznie a kiállást.

Első dolog a szavalókar tagjainak összeválogatása. Összeállíthatjuk tanulókból is, felnőttekből is, akár vegyesen tanulókból és felnőttekből. A lényeges csak az, hogy a tagokat úgy válogatjuk ki, hogy mindenki — akit tagul beválasztunk — tiszta, csengő hangú legyen s közülük három hangmagasságnak megfelelő csoportot alakíthassunk. Minden szavalókar 3 szőlamból áll: a magashanguak szőlambából (jele: I.), a középhanguakéból (jele: II.) és a mélyhanguak csoportjából (jele: III.). Mindhárom szőlamban lehetnek szőló-tagok (jelük: I. szőló, II. szőló, vagy III. szőló). Szőló-nak mindig a szőlám legtisztább kiejtésű és legcsengőbb hangú tagját jelöljük.

A betanításánál fontos az, hogy akár külön-külön szólanak az egyes szőlamok, akár együttesen, mindig a saját, megszokott hangmagasságon mondják mondanivalójukat.

A szavalókar felállítása a következőképpen történik: a vezetővel szemben áll az I. szőlám, balkeze felől a II. és jobbkeze felől a III. csoport. A szőló-mondók mindig szőlámuk közepén álljanak. A szavalókar vezetője valami kis emelvényen álljon, hogy mindenki jól láthassa.

A betanítás először szőlámonként, s csak azután történik egyszerre. A betanítás menete a következő: olvasó-próba addig, amíg mindenki könyv nélkül meg nem tanulta a szöveget. (Nemcsak a magáét, hanem az egész költeményt!) Ha ez már jól megy, akkor következik a hangsúlyozás (dinamika) betanítása. Csak amikor már mindezzel teljesen rendben vagyunk az egyes szőlamok keretében, akkor következik az összes szőlamok együttes próbája.

A szavalókarban használt jelek és jelzések a következők: a szünet jele a csillag (*), éspedig annyi másodpercig tartó szünetet jelent, ahány csillag van a szavak között. Tehát ** — két másodperc, stb. A dinamikai részre a következő jelek vannak: pp — pianissimo, p — piano, mf — mezzoforte, f — forte, ff — fortissimo és fff — fortetissimo, ami magyarul: igen halkán,

halkan, közepérensen, erősen, nagyon erősen, legerősebben. A dült és nagybetűk is dinamikát jelentenek. A dült betűs szavak nyomatékosak, a nagybetűvel szedettek kiemelendők. Befejezésül még annyit, hogy a költemény címét és íróját az I. szólam szóló-ja mondja be.

Most pedig itt adjuk a feldolgozott, előadásra kész költeményt.

(Lágyan, elmerengve, érzéssel.)

I.

- I. Szóló: *Volt** egy ország, (mf.)***
 II. *gyönyörű*,****
 III. *drága* ország!***
 I. *Ölelte** hegyek koszorúja.
 II. *Álszelle** földjét *büszke**
 II. + III. *négy** folyóvíz,
 I. Népe az *öröm** dalát fujta.
 II. Volt *zugó** fényes erdeje,
 III. Volt *jenyvese** is rengeteg.*
 II. Szóló: *Szenet*,*
 I. Szóló: *vasat*,*
 III. Szóló: és aranyat
 III. Ontottak *bőven** a hegyek.
 I. Szóló: Alföldjén *szőke** buza ringott;
 II. Szóló: *Legelt** mezőin gulya,
 III. Szóló: *ménés*;
 I. Szóló: Fái *gyümölcscsel** roskadoztak;
 II. Szóló: Szőlője termett *mézzel** édes!
 II. + III. *MINDENKI***
 I. talált benne födelet,
 II. + III. *MINDENKI***
 I. kapott földjén kenyeret.
 II. És volt* *világba nyíló* kapuja:
 I. Szóló: A kékvízű,*
 II. hajót röpitő tenger.
 III. Szóló: Ha nem is volt még a *maga* ura:
 II. *Volt* a kezében*
 II. + III. *nehéz, büszke* fegyver.
 I. Szóló: Mert *lelkében** még *töretlen** volt a *hit*.*
 I. S *szeretettel* ölelte át népeit...***
 I. Szóló: *Volt** egy ország,***
 II. *GYÖNYÖRŰ*,***
 III. + II. *DRÁGA ORSZÁG*..

(10 másodperc szünet.)

II.

(Fájdalmasan, búsan, vontatottan. P.)

- I. Szóló: *Van* egy ország,***
 II. MEGTÉPETT,***
 III. ÁRVA ORSZÁG*****
 III. Szóló: *Nem** ölelik védőn hegyek.
 II. + III. ELSZABDALTAK
 II. Szóló: *Ős* négy folyóját;
 III. Népe *vergődőn* kesereg.**
 III. Szóló: NINCS
 II. + III. ZÚGÓ TÖLGYES ERDEJE,**
 III. Szóló: NINCS
 II. fenyvese *tenyérnyi* se,**
 I. *Alig tudja* a szénnek,*
 III. vasnak,*
 II. Aranynak* *milyen* a színe?***
 I. Szóló: Alföldjén *ring* még *szőke* buza,*
 II. Szóló: *Legel* mezőin gulya,*
 III. Szóló: ménes,*
 II. Fái gyümölcsrel roskadoznak,*
 III. Terem szőlője *mézzel* édes.***
 III. Szóló: De
 II. + III. ELVESZIK TŐLE
 I. a buzát,*
 II. + III. ELHAJTJÁK
 II. *kövér* barmait.*
 I. *Ordas* oláh,*
 II. *csikasz* cseh,*
 III. *rut* rác
 III. *Eszi* gyümölcsét,
 II. *issza* borait.**
 II. + III. JAJ!***
 II. Szóló: sok fiának
 II. + III. NINCS MA KENYERE!***
 II. + III. JAJ!*** HÁNY FIÁNAK
 I. + II. III. NINCSEN FÖDELE!***
 I. És
 III. NINCS világba nyíló kapuja.*
 I. Mert
 II. + III. MÁSE A HAJÓT RÖPÍTŐ TENGER!***
 III. Szóló: *Ily* rongyosan sem a *maga* ura

- I. És
 I. + II. MAGYAR MARAD (ff.)***
 I. + II. III. RENDÜLETLENÜL! (fff.)***
 II. + III. LESZ* egy ország!**
 II. Szóló: *gyönyörű,***
 I. + II. III. DRÁGA ORSZAG:*
 II. *Ősi kincseivel*
 I. + II. III. ÉKES*** MAGYARORSZAG!
 (Egyre fokozva!) (15 másodperc szünet.)
 II. Vagy *újra* a régi
 II. + III. MAGYAROK LESZÜNK!***
 II. Vagy a *régi* honért*
 II. + III. EGY SZALIG ELVESZÜNK!***
 II. De Trianon *nem kell!***
 II. + III. SZÉTTÖRJÜK A LANCOT!***
 II. Hadd lásson a világ***
 I. + II. III. MAGYAR IGAZSÁGOT!

Szülői értekezéslet

Ép testben ép lélek

Valamelyik nap meglátogattam egyik barátomat. Ahogy belépek a kapun, egy természetes ifju jön velem szemben, két marokra fogott sportujságba mélyedve. Belémütközik, azt se mondja: bocsánat... Na, gondoltam magamban, — ez a mai ember! Sebaj, megyek tovább. Fölérek barátom lakásába. Ajtót nyitnak. Barátom felesége kedvesen biccent, barátom pedig feláll, lábujjhegyen hozzám lépked s lenyom egy karosszékbe. Marci gyerek meg rám sehederit, pedig ő is ott van a szobában. Ja persze, hiszen tudhattam volna: helyszíni közvetítést adnak a sportpályáról s a család ezt hallgatja. Nekem most az a kötelességem, hogy velük együtt hallgassam a kitérő Pluhár kellemes és izgatott hangját s hogy lélekben én is ott lebegjek a pálya felett.

Hát jó, hallgatok. Barátom arcán, gesztusain keresztül belátok a sportörület titkaiba. Az érzelmek egész skálája ott vibrál, hullámlázik, tombol, örvénylik vézna természetben. Behunyt szemmel „játszik”. Néha nagyot rug, kezét emeli, majd leengedi. Itt most ő összpontosítja a tízezres tömegek érzelmeit, indulatait. S ilyen a fia is, az elemista Marci, aki időnként felüvölt: „Pfuj, bíró! Pfuj, bíró!”

Azután vitatkozni kezdtünk a ház urával.